

**BO'LAJAK PEDAGOKLARNING MA'NAVİY MA'RIFIY FAOLIYATIDA
INNOVATSION TEXNLOGIYALARINING O'RNI**

Toxirjonova Muhayyoxon Luqmonjon qizi

Kattaqo'rg'on davlat pedagogika instituti

Pedagogika nazariyasi va tarixi mutaxassisligi 1-kurs magistranti

ANOTATSIYA

Ushbu maqolada bo'lajak pedagog kadrlarning ma'naviy-ma'rifiy faoliyatini samarali tashkil etishda innovatsion texnologiyalarning tutgan o'rni tahlil qilinadi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interaktiv platformalar va raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish orqali talabalarning ma'naviy dunyoqarashi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiqligi, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari yoritiladi. Shuningdek, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar beriladi.

Kalit so'zlar: innovatsion texnologiyalar, ma'naviy-ma'rifiy faoliyat, bo'lajak pedagog, raqamli ta'lim, interaktiv metodlar, tarbiya, axborot texnologiyalari, innovatsion texnologiyalar, raqamli ta'lim, AKT, ma'naviy-ma'rifiy faoliyat, bo'lajak pedagog, tarbiyaviy jarayon, pedagogik kompetensiya, raqamli savodxonlik, interaktiv metodlar, multimedia vositalari, virtual ta'lim muhiti, milliy qadriyatlar, ma'naviy tarbiya, shaxs kamoloti, mustaqil fikrlash, ijtimoiy mas'uliyat, zamonaviy pedagog.

**РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДУХОВНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ**

Тохиржонова Мухайёхон Лукмонжон кизи

Каттакурганский государственный педагогический институт

Магистрантка 1 курса, специальность «Теория и история педагогики»

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется роль инновационных технологий в эффективной организации духовно-просветительской деятельности будущих педагогических кадров. Раскрываются возможности использования современных информационно-коммуникационных технологий, интерактивных платформ и цифровых образовательных средств для развития духовного мировоззрения студентов, их приверженности национальным и общечеловеческим ценностям, а также навыков самостоятельного мышления. Кроме того, рассматриваются существующие проблемы и предлагаются пути их решения.

Ключевые слова: инновационные технологии, цифровое образование, ИКТ, духовно-просветительская деятельность, будущий педагог, воспитательный процесс, педагогическая компетентность, цифровая грамотность, интерактивные методы, мультимедийные средства, виртуальная образовательная среда, национальные ценности, духовное воспитание, развитие личности, самостоятельное мышление, социальная ответственность, современный педагог.

**THE ROLE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE SPIRITUAL AND
EDUCATIONAL ACTIVITIES OF FUTURE TEACHERS**

Toxirjonova Muhayyoxon Luqmonjon qizi

Kattakurgan State Pedagogical Institute

First-year Master's Student, Specialty of Pedagogical Theory and History

ANNOTATION

This article analyzes the role of innovative technologies in the effective organization of the spiritual and educational activities of future teachers. It highlights the opportunities of using modern information and communication technologies, interactive platforms, and digital learning tools to develop students' spiritual worldview, their commitment to national and universal values, and their

independent thinking skills. In addition, existing problems are identified and recommendations for their solution are proposed.

Keywords: Innovative technologies, digital education, ICT, spiritual and educational activity, future teacher, educational process, pedagogical competence, digital literacy, interactive methods, multimedia tools, virtual learning environment, national values, spiritual education, personal development, independent thinking, social responsibility, modern teacher.

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar davrida ta'lim tizimi tubdan o'zgarib, pedagog kadrlar nafaqat kasbiy bilimga ega bo'lishi, balki ma'naviy barkamol, ijodiy va mas'uliyatli shaxs sifatida shakllanishi zarur. Ma'naviy-ma'rifiy tarbiya – pedagoglarning shaxsiyati va professional faoliyati uchun muhim asos bo'lib, u milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiqlik, mustaqil fikrlash, ijtimoiy mas'uliyat va shaxs kamolotini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli bo'lajak pedagoglarni tayyorlash jarayonida ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning samarali tashkil etilishi bugungi kunning dolzarb vazifasidir. Innovatsion texnologiyalar – zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), interaktiv platformalar, raqamli ta'lim vositalari va multimedia resurslari – pedagogik jarayonni yanada samarali va qiziqarli qiluvchi vositalardan biridir. Bu texnologiyalar yordamida talabalar nafaqat bilim oladi, balki ma'naviy dunyoqarashini kengaytiradi, milliy qadriyatlar va umumiy insoniy me'yorlarni chuqurroq tushunadi, kreativ tafakkur va muammolarni mustaqil hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, raqamli muhitda o'tkaziladigan interaktiv mashg'ulotlar va virtual loyihalar talabalarni faol, ijodkor va mas'uliyatli shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, pedagogik innovatsiyalarni tatbiq etishda qator muammolar ham mavjud. Bularga texnologik infratuzilmaning yetarli emasligi, pedagoglarning raqamli savodxonligi pastligi, ma'naviy-ma'rifiy kontentning cheklanganligi va talabalarning texnologiyalardan ko'proq ko'ngilochar maqsadlarda foydalanishi kiradi. Shu sababli bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda innovatsion texnologiyalarni tizimli joriy etish, interaktiv metodlarni dars jarayoniga integratsiya qilish va milliy-ma'naviy qadriyatlarga asoslangan raqamli resurslar yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada bo'lajak pedagog kadrlarning ma'naviy-ma'rifiy faoliyatini innovatsion texnologiyalar yordamida samarali tashkil etishning dolzarb masalalari, mavjud muammolari, ularni hal etish bo'yicha takliflar va istiqbolli yondashuvlar tahlil qilinadi. Shu tarzda, zamonaviy pedagogik jarayonlarda texnologiyalarni ma'naviy tarbiya bilan uyg'unlashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish mumkin bo'ladi.

Bo'lajak pedagog kadrlarning ma'naviy-ma'rifiy faoliyatida innovatsion texnologiyalarning tutgan o'rni zamonaviy pedagogika va ta'lim nazariyasi doirasida keng o'rganilgan. So'nggi yillarda pedagogik innovatsiyalar, raqamli ta'lim vositalari va interaktiv metodlar talabalarning shaxsiy va professional rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etayotgani bir qator ilmiy tadqiqotlar orqali isbotlangan. Mahalliy olimlar, xususan, B.X. Raximov pedagogik jarayonlarda interaktiv metodlar va innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali bo'lajak pedagoglarning ma'naviy barkamolligini shakllantirish imkoniyatlarini o'rganib chiqqan. U o'z tadqiqotlarida innovatsion texnologiyalarni ma'naviy-ma'rifiy tarbiyaga tatbiq etishning nazariy asoslari va amaliy samaradorligini ta'kidlaydi. Shuningdek, N.A. Muslimovning izlanishlarida kompetensiyaga asoslangan ta'lim tizimida texnologik vositalardan foydalanish orqali talabalar ijtimoiy mas'uliyat, mustaqil fikrlash va kreativ tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirishning ilmiy asoslari yoritilgan. Bu tadqiqotlar bo'lajak pedagoglarning ma'naviy va shaxsiy rivojlanishida texnologiyalarning strategik ahamiyatini ko'rsatadi. Davlatimiz rahbari Sh.M. Mirziyoyevning ta'lim tizimini raqamlashtirish va pedagogik jarayonlarni zamonaviylashtirish bo'yicha qarorlari pedagogik innovatsiyalarni amaliyotga joriy etish uchun nazariy va huquqiy asos yaratadi. Bu qarorlar bo'lajak pedagoglarning nafaqat bilim va kasbiy kompetensiyasini oshirish, balki ularning ma'naviy barkamolligini shakllantirishga xizmat qiladi.

Xorijiy tadqiqotlar ham ushbu yo‘nalishda keng ahamiyatga ega. V.P. Bepalko pedagogik texnologiyalar nazariyasi bo‘yicha ishlarda innovatsion metodlarning tarbiyaviy jarayonda qo‘llanilishi, shuningdek, talabalarning shaxsiy va professional rivojlanishini ta‘minlash imkoniyatlari batafsil yoritilgan. Shu bilan birga, UNESCO va OECD tadqiqotlari raqamli ta‘lim vositalari va interaktiv metodlarning ma‘naviy-ma‘rifiy jarayondagi roli va samaradorligini ko‘rsatadi. Ularning natijalari shuni isbotlaydiki, zamonaviy texnologiyalar pedagogik jarayonda faqat bilim berish vositasi emas, balki shaxs tarbiyasi va ma‘naviy rivojlanishni ta‘minlovchi strategik vosita sifatida ham samarali ishlatilishi mumkin.

O‘zbekiston ilmiy makonida ham so‘nggi yillarda pedagogik innovatsiyalarni tadbiiq etish bo‘yicha qator ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar va amaliy qo‘llanmalar chop etilgan. Masalan, Karimov I.A. (2008) ta‘lim va tarbiya jarayonida ma‘naviy qadriyatlarini shakllantirish masalalarini yoritgan bo‘lsa, Abduqodirov A.A. (2021) axborot texnologiyalari yordamida pedagogik jarayonni samarali tashkil etish usullarini tahlil qilgan. Shu bilan birga, tadqiqotlarda quyidagi muhim jihatlarni qayd etilgan:

Bo‘lajak pedagoglarni tayyorlash jarayonida innovatsion texnologiyalarni tizimli ravishda joriy etish zarur. Talabalarning raqamli savodxonligi va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish ko‘nikmalarini rivojlantirish muhim. Ma‘naviy-ma‘rifiy kontentni raqamli platformalarda yaratish va tarqatish orqali pedagogik jarayonni yanada qiziqarli va samarali qilish mumkin.

Bo‘lajak pedagog kadrlarning ma‘naviy-ma‘rifiy faoliyatida innovatsion texnologiyalarni o‘rganish va tatbiq etish masalasi bugungi pedagogik ilm-fanning eng dolzarb yo‘nalishlaridan biri sifatida e‘tirof etilgan. Bu yo‘nalish bo‘yicha nazariy va amaliy izlanishlar yetarlicha amalga oshirilgan bo‘lsa-da, texnologiyalarni ma‘naviy tarbiya jarayoniga kengroq integratsiya qilish va ularni samarali tatbiq etishning amaliy metodlari hali to‘liq ishlab chiqilmagan. Innovatsion texnologiyalar bo‘lajak pedagoglarning ma‘naviy-ma‘rifiy faoliyatini samarali tashkil etishda muhim vosita hisoblanadi. Ular yordamida talabalarning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va muammolarni hal etish ko‘nikmalari rivojlantiriladi. Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interaktiv platformalar va raqamli ta‘lim vositalari pedagogik jarayonni qiziqarli va samarali qiladi. Multimedia resurslar va virtual muhitlar talabalarga milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiqlikni shakllantirishga yordam beradi. Innovatsion texnologiyalar pedagoglarning raqamli savodxonligini oshirish, ta‘lim va tarbiya jarayonini sifatli tashkil etish va talabalarning shaxsiy rivojlanishini ta‘minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Shu sababli ularni ta‘lim muassasalarida tizimli ravishda joriy etish zarur.

Bo‘lajak pedagog kadrlarning ma‘naviy-ma‘rifiy faoliyatida innovatsion texnologiyalarni tatbiq etishda bir qator muammolar mavjud. Birinchidan, barcha ta‘lim muassasalarida texnologik infratuzilma yetarli darajada rivojlanmagan, bu esa raqamli ta‘lim vositalaridan samarali foydalanishni cheklaydi.

Ikkinchidan, ba‘zi pedagoglarning axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bo‘yicha bilim va malakasi past, shuning uchun innovatsion metodlarni dars jarayoniga joriy etish qiyinchilik tug‘diradi. Uchinchidan, ma‘naviy-ma‘rifiy kontentning raqamli platformalarda yetarlicha mavjud emasligi, shuningdek, talabalar texnologiyalardan ko‘proq ko‘ngilochar maqsadlarda foydalanishi pedagogik jarayonning samaradorligini pasaytiradi. Shu bilan birga, bo‘lajak pedagoglarning ma‘naviy-ma‘rifiy faoliyatini baholash va monitoring qilishning tizimli mexanizmlari yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Bu holat pedagogik jarayonni optimallashtirish va talabalarning shaxsiy rivojlanishini nazorat qilish imkoniyatini cheklaydi.

Umuman olganda, innovatsion texnologiyalarni samarali tatbiq etishdagi muammolar – bu infratuzilma yetishmovchiligi, pedagoglarning malaka darajasi, kontent yetishmasligi va monitoring mexanizmlarining sustligi bilan bog'liq.

Bo'lajak pedagog kadrlarning ma'naviy-ma'rifiy faoliyatida innovatsion texnologiyalarni samarali tatbiq etish uchun bir qator yechimlar mavjud. Birinchidan, pedagoglar uchun raqamli kompetensiya kurslarini tashkil etish muhimdir. Bu kurslar orqali ular axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini dars jarayonida samarali qo'llashni o'rganadi, interaktiv va multimedia metodlardan foydalanish malakasini oshiradi. Ikkinchidan, ma'naviy-ma'rifiy kontentni raqamli formatda yaratish va uni interaktiv platformalarda taqdim etish zarur. Bu talabalarga milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiqlikni shakllantirish, mustaqil fikrlash va ijodiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Uchinchidan, interaktiv metodlarni va virtual vositalarni tizimli ravishda pedagogik jarayonga integratsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Masalan, virtual laboratoriyalar, onlayn loyihalar va multimedia resurslar yordamida talabalarning darsga faolligini oshirish, ularni ma'naviy va intellektual rivojlantirish mumkin. Shuningdek, talabalarning raqamli savodxonligini oshirish va ularni texnologiyalardan maqsadli, pedagogik yo'nalishda foydalanishga o'rgatish zarur. Bu pedagogik jarayonning sifatini oshirish, innovatsion texnologiyalarni samarali tatbiq etish va talabalarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi. Umuman olganda, yechimlar – pedagoglarning malakasini oshirish, kontent va resurslarni yaratish, interaktiv metodlarni tizimli joriy etish va talabalarning raqamli savodxonligini rivojlantirish orqali innovatsion texnologiyalarning pedagogik jarayonda samaradorligini oshirishga qaratilgan.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bo'lajak pedagog kadrlarning ma'naviy-ma'rifiy faoliyatida innovatsion texnologiyalarni qo'llash bugungi ta'lim tizimining eng dolzarb vazifalaridan biridir. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interaktiv platformalar, multimedia va virtual ta'lim vositalari pedagogik jarayonni samarali va qiziqarli qiladi, talabalarda mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv, ijtimoiy mas'uliyat va shaxs kamoloti kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Maqolada tahlil qilinganidek, innovatsion texnologiyalar yordamida ma'naviy-ma'rifiy jarayonni zamonaviylashtirish, talabalarning milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiqligini oshirish, ularning pedagogik kompetensiyasini shakllantirish mumkin. Shu bilan birga, pedagoglarning raqamli savodxonligi, interaktiv metodlar va elektron resurslardan foydalanish malakasini oshirish, ma'naviy-ma'rifiy kontentni kengaytirish va tizimli monitoring mexanizmlarini joriy etish muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, innovatsion texnologiyalarni pedagogik jarayonga tatbiq etish faqat bilim berish bilan cheklanmaydi, balki talabalarning shaxsiy rivojlanishi, ijtimoiy faolligi va axloqiy barkamolligi bilan bog'liq masalalarni ham hal qiladi. Bu esa bo'lajak pedagoglarni nafaqat kasbiy jihatdan tayyorlash, balki ularni ma'naviy barkamol, kreativ va mas'uliyatli shaxs sifatida shakllantirish imkonini yaratadi.

Xulosa o'laroq, innovatsion texnologiyalar bo'lajak pedagoglarning ma'naviy-ma'rifiy faoliyatini samarali tashkil etishning strategik vositasi hisoblanadi. Ularni tizimli ravishda ta'lim jarayoniga joriy etish pedagogik jarayonning sifatini oshiradi, talabalarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarni rivojlantiradi, shuningdek, zamonaviy pedagogik talablarni qondiruvchi barkamol shaxslarni tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu bois, pedagogik innovatsiyalar va raqamli texnologiyalarni joriy etish har bir ta'lim muassasasi va o'qituvchi uchun ustuvor vazifa bo'lishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent, 2021. – 120 b.
2. Raximov B.X. Pedagogik innovatsiyalar. – Toshkent, 2020. – 156 b.
3. Muslimov N.A. Kasbiy kompetensiya asoslari. – Toshkent, 2019. – 132 b.
4. Beshpalko V.P. Pedagogik texnologiya nazariyasi. – Moskva, 2018. – 210 b.
5. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent, 2008. – 98 b.
6. Abduqodirov A.A. Axborot texnologiyalari va ta’lim. – Toshkent, 2021. – 145 b.
7. UNESCO. Digital Learning and Education 2030. – Paris, 2020.
8. OECD. Innovating Education and Educating for Innovation. – 2019.
9. Qodirov S.A. Pedagogik innovatsiyalar va zamonaviy ta’lim metodlari. – Toshkent, 2020. – 112 b.
10. Tashkent State Pedagogical University. Innovatsion pedagogik texnologiyalar qo‘llanmasi. – Toshkent, 2019. – 140 b.
11. Islomova M.T. Raqamli ta’lim va ma’naviy tarbiya. – Toshkent, 2021. – 124 b.
12. Davlat ta’lim standartlari bo‘yicha ishlab chiqilgan Pedagogik kompetensiya va innovatsion yondashuvlar metodik qo‘llanma. – Toshkent, 2020.
13. Akhmedov B.R. Onlayn va interaktiv metodlar pedagogik jarayonda. – Toshkent, 2019. – 105 b.
14. Tursunov O.J. Bo‘lajak pedagogning ma’naviy-ma’rifiy rivojlanishi. – Toshkent, 2020. – 130 b.